

Att de, negrerna, hafva svårt att tillegna sig för dem alldeles nya idéer, färdigheter och egenskaper bevisar ej egentligen att de äro obegåfvade, då deras receptionsförmåga antagligen på grund af bristande öfning under tallösa generationer, förkrympts, men att de äro nästan utan husslöjd, utan hemgjorda prydnader och riktiga stympareⁱ i att behandla yttre sårskador, en konst hvare ju Indianer, Zigenare, smålandskäringar och andra vilda raser äro mästare, tyder på att de äro korkade. Jag tror nu att den oerhörda hettan och de glödande solstrålarna som lodrätt falla ned på de obetäckta, ofta slätrakade knopparna måste inverka skadligt på hjernorna. Om man svärtar en tom konservburk och ställer den i solen härute vid middagstiden, kan temperaturen deri stiga till öfver 70 grader, det vill säga full Pasteuriseringstemperatur, vid hvilken all lifsverksamhet upphäfves och det förefaller mig troligt att någon liknande process bör åtminstone partielt ega rum inom de svarta trindskallarne.

Yuye, fansgubbenⁱⁱ är fortfarande argsint fast han nu rätt länge fått vara i fred

för oss i sin gamla pöl, och han har skaffat oss det ena missödet efter det andra på halsen. Under en nattlig tornado slet båten sig från ankaret och kastades mot klipporne der den illa ramponerades hvilket är mycket obehagligt emedan det så godt som utestänger oss från all samfärdsel med den öfriga verlden – och straxt derefter insjuknade en ung 16 årig crewboy x) i en mystisk sjukdom, som på kort tid reducerade honom till ett lefvande skelett och samtidigt angrep hjernan så att han bara log. Trots våra djupa kunskaper i den medicinska vetenskapen kunde vi ej rädda honom. Han dog för några dagar sedan och begrafdes med stor ståt. Kistan (låren) var insvept i mörkblått bomullstyg hvarpå hans kamrater fästat gula och röda remsor af andra tygstycken och detta tedde sig bra. Vi ha en gammal speldosa med svenska melodier, som de fingo låna och då sorgetåget i solnedgången begaf sig af mot hafsstranden der han skulle begravas – Crewboys tyckas hvarken kunna lefva eller dö utan

x) Har nu fått veta att det stafvas Kruboy, en boy från Krukusten – jag trodde det var crewboy – besättningskarl emedan de hjelpa till på ångarne

Edvard Faustmans dagbok nr XX 1913

hafvet – med headmannen i spetsen, trummande på ett tomt fotogenkärl, framhasplade den gamla speldosan: "Fjäriln vingad syns på Haga"ⁱⁱⁱ - Han fick "somna vid sefyrens"^{iv} kyss (obs Atlanten ligger Vester om Afrika!)

Innan denne pojkstackare sjuknade, fick en annan crewboy svår rödsot^v och ehuru vi gåfvo honom opium så att det kunnat knäcka en elefant, blef han ej bättre utan aftärdes allt mer och då han tiggde och bad om att bli hemsänd till Liberia lofvade vi tillsist att han skulle få medfölja nästa ångare till Rock Town. Från detta ögonblick kröp han, en sannskyldig skugga af en människa ihop invid cementpelaren under mitt fönster, med blicken oafbrutet riktad ut öfver hafvet och der satt han orörlig från morgon till qväll och från qväll till morgon - i månljuset eller vid kornblixtnes^{vi} sken aftecknande sig som en svart fläck mot den stora hvita pelaren, stirrande med sina opium omtöcknande ögon efter "Timbern"^{vii} (som negrerna kalla steamern) som skulle föra honom till hans hemlands mäktiga trollkarlar som han visste skulle hjälpa honom i ett nafs, under det att vi med vår dumma medicin bara gjorde honom yr i skallen, troligen på djefvulskap ty nog kunde vi hjälpa honom om vi bara ville. Jag glömde en morgon att han

satt der och hällde ett tvättfat vatten rätt öfver hufvudet på honom – han kröp endast ännu mera ihop – tittade knappast uppåt – det lönade sig ej – det var ju bara en af de hvites vanliga gemenheter, så obetydlig mot den att vi ej genom att hissa den svart – hvit - röda "palaver duken" (den tyska flaggan x) upp och ned (signal of distress)xx) tvingade någon af de stora rökbolmande "timbrarna" som han då och då såg passera långt ute på hafvet, att stanna och taga honom med
– Till sist kom den riktiga timbern och han fördes döende, men öfverlycklig ombord xxx) – Hur det gick honom sedan, är mig obekant
– Kola väl vippen kan jag tro

Jag nämnde att min lifsnusmalares öde afgöres inatt. Han lär nemligen ha trollat sjukdom på sin granne, och kan detta bevisas, beröfvas han allt hvad han äger, hus

xxx) Jag har sedan hört att han fått stryk af besättningen, emedan han stackare, som knappast kunde sova en fena af mattighet, ej kunde undgå att orena däckets der han låg.

x)Som måste vara Yuye eftersom den är så mäktig och visas sådan vördnad (den röda engelska palaver duken inger dock mera respekt)

xx) Det måtte allt reta de morska chauvinistiska Tyskarne att de måste kommendera sina niggrar på Engelska – det enda språk de förstå (en och annan af dem)^{viii}

trur, barn, svin, getter och höns och kan vara glad han slipper undan med lifvet eller undgå att bli såld som slaf, ty ännu för kort tid sedan straffades hvar och en som obehörigt fuskade med trolldom, som är ett Kongl. prerogativ, med hängning eller försäljning som arbets eller slagtslaf – detta sednare inåt landet. Bevisförningen tillgår sålunda att Konungen, såsom öfvertrolkarl under hemska besvärjelser kokar ihop en trolldryck, shitsoup kallad, af diverse otäckheter – namnet anger väl hufvudingrediensen, antar jag, som den anklagade får tömma – kommer den upp igen blir han frikänd, får han deremot behålla den anses han förhärdad och fälles.

– Kan man tänka sig en fatalare situation än att under sådana förhållanden vilja, men inte kunna, då hela ens existens står på spel. Om jag kunde komma in till honom, han må nu ha trollat eller ej, der han sitter i ensamheten och sväljer på sin shitsoup, skulle jag ge honom en bra klick af vårt ”Preserved Scandinavian butter, choicest quality^{ix} – Det skulle säkert hjälpa honom på trafven och sedan ginge det nog glatt- värsta föret^x är i portgången

nu på gvällen. Just då jag antar att han under hemska ceremonier x) tömde shitsoup´en utbröt en af de vildaste tornados jag varit med om - Flera af våra få återstående fönsterrutor blåste sönder och bitarne flögo långt in i rummen, Kornblixtarne, 2, 3, 4 i stöten lemnade nästan ej ett ögonblick himlavalvet xx) – Det förefaller mig då jag ser denna fladdrande blåhvita belysning som om dödsengeln skakade vingarna öfver ”the dark continent” med dess mördande klimat, grymma vidskepelser, menniskooffer, slafjakter och ändlösa, lömska vendetta – och det hvitpiskade hafvet vräkte mot strandklipporna så att skummet i trasiga flockar flög in i skogen – Om min vän snusmalaren öfverhufvud kan tänka med sin stackars okammade pasteuriserade hjerna, bör han gripas af en skräckblandad vördnad för Yuye och de andra onda andarne – några goda tror jag ej han känner till, och han skulle nog ej extimera^{xi} dem, om han gjorde det, de äro ju ej farliga.

xx) Bättre det än att sitta här och frysa om nypo så att man knappt kan skrifva - Eja^{xii} vore jag der!

x) I gräslighet helt säkert till och med öfverträffande dem, den förekomna i frimurareorden, under hvilka dock tappra män blekna O herre sån lort

- som ställa till med ett så oerhördt, himmel och jord, upprörande spektakel, bara för att han, stackare, liksom alla de andra, trollat lite grand i smyg.

Jag knogar samvetsgrant på med elefantjakten men det blir ej något riktigt af för än jag får nytt gevär. Min nuvarande en vanlig finkalibrig mauser med nickel klädd kula som går igenom hvad som helst, höll jag på att säga, är nog bra men den fina kalibern fordrar att man träffar, antingen i hjertat eller bakhufvudet för att skottet skall döda ögonblickligen. Min första elefant sköt jag tvärs igenom skallen och ändå höll han på att göra kol på mig – lefde i två timmar – lefde röfvare – och först efter 8de kulan damp han. Under sådana förhållanden är jakten på spår ytterst riskabel, till och med de infödda svarta jägarne, viga som katter, dra sig för den, i denna terräng som hufvudsakligen består af för människor hardt när ogenomtränglig bushmark, afstängande all reträtt så att man kan helsa hem om elefanten, sårad, angriper, hvilket rogue elefants och honor

med ungar nästan alltid göra. Jag skall emellertid försöka skaffa mig ett engelskt elefantgevär^{xiii}, en sorts portativ kanon, med explosiv kula x), och då bör man kunna förtjena pengar, ty här finnes tjockt med elefanter.

Tills jag får detta gevär xx) får jag inskränka mig till att ligga på lur vid vår lilla flod xxx) der jag har ett utmärkt skydd af ett stort kullfallet träd som hvilar på grenarne så pass högt öfver marken att jag kan slinka fram och tillbaka under det under det att "injockor^{xiv}" tjockisen måste palta i kring. Jag brukar gå dit vid 6 - tiden och sitta der till inemot 2-3, beroende på månens upp och nedgång, och fast jag ej ännu fått skjuta har jag ej! precis tråkigt der xxxx)

Floden, nu uttorkad, men under regntiden strid och forsade, upprinner troligen på stora Kamerunberget, samt flyter genom urskogen uti en djup, ravinartad, med stora

xxxx) Matsäcken!

xxx) Det passade dig allt också bäst din latoxe – der kunde du ligga och mugga^{xv} matsäck och må godt.

xx) Jag fick det aldrig, det var för dyrbart, kostade minst £ 50.

x) Misstag goa herrn. Kulan sjelf är solid men på dess spets placeras en sorts stor knallhatt, som slår ett ohyggligt rött sår, under det att den nickelklädda kulan intränger djupt i kroppen.

hopvräkta lavablock x) uppfylld bädd, öfver hvilka stora kullfallna träd här och der bilda broar, ned till hafvet der den bildar en liten vid ebb vadbar bassin^{xvi}, knappast så stor som Berzelii Park och skiljd från hafvet genom en smal, skogbevuxen landtunga och det är på denna jag har mitt bakhåll, från hvilket man har en utsigt som söker sin like – i Vester hafvet, med dess mumlande bränningar, som skymtar fram mellan skogsdungens palmer och lianer, i söder det imposanta svarta Cape Debundcha med sina ättestupor, i öster, i fonden urskogen med den mörka vilda flodravinen och i norr solbadad bush, parklikt bevuxen med en mängd höga träd – smäckra oljepalmer med sina 3 - 4 meter långa blad, i spetsen på hvilka "the weavers" (skräddarfoglarne ?) fäst sina pungliknande bon som, då hafsbrisen fattar bladen svaja hit och dit med långa mjuka svängningar under det att mästarnes familjer sitta och glo trindt genom boens runda öppningar på de solbelysta "enderonterna"^{xvii} - stora träd af ekkaraktär så tätt bevuxna med eldröda blommor att trädkronorna te sig som jättelika rosenbuketter, omvexla med väldiga bomullsträd som just nu hålla på att fälla sitt bomulls-

x) Både stora och lilla Kamerun äro utslöcknade vulkaner^{xviii} den förra 4000, den senare 2000 meter hög – ungefär.

liknande frön, fjun som rent af uppfyller luften så att man, då man blickar ut den i alla möjliga färger, erggrönt, blågrått, gult, rödt och brunt skiftande skogen, eller rättare parken, skulle kunna tro sej bevittna ett oväntadt snöfall hemma på hösten, då snön faller i flockar, "stora som bälgvantar" som smålänningarne säga. Illusionen fullkomnas af ett par ekorrar som smackande fjanta ikring en grof stam, alldeles som hos oss. Från ett träd längre bort höres ett förfärligt kakolorum^{xix} - det är en svärm papegojor som etablerat sig der och prata smörja, starkt påminnande om ett Engelskt five o'clock tea, x) der de kroknäsiga ladies oafbrutet men fåfängt söka prata ikull hvarandra, som om lifvet hängde på att babblan oavbrutet gick – Och öfverallt, i luften, skogen, bushen, är det lif, skrik, qvitter prassel. – men då man, stor och klumpig, med de torra grenarna knakande under klackjernen^{xx} krånglar sig fram till bakhållet, tystna alla ljud ögonblickligen, och det dröjer en bra stund innan först här, sedan der, ett svagt pip, ett litet tassande låter höra sig, men håller man sig absolut stilla är den glada idyllen, grundad på allas kamp mot

x) Eller om ett namnsdagskolifej^{xxi} på Tärno då tanterna bjödes på påtvinn – à 80 öre flaskan

alla, snart i full gång igen 1)^{xxii} – ekorrarne som gömt sig bakom trädstammen så att endast deras små pigga hufvuden med de betafsade öronen tittat fram börja åter dansa rundt som om de lekte tafatt med sin egen svans, och kafferepspladdret ta åter vid med fördubblad energi liksom om det gällde att återvinna förlorad tid – eller kanske det gäller mig, som är van vid att inställas för dylika domstolar? – En svart och vit gam som antagligen dinerat allt för rikligt och lider af indigestion x) sitter väl dold i en trädkrona som en gammal argsint småstadspostmästare, f. detta Kaptén, bakom sin gröna pulpetskärm, som fräser om man kommer fem minuter efter expeditionstid och frågar efter bref, och uppe i luften högt öfver trädkronorna kretsar en stor hökliknande roffogel, hvilket dock ej generar societeten der nere som lugnt kunna räcka lång näsa åt honom från sina täta snår.

På ett lavablock i mynningen af floden sitter oftast en liten vit vadare ända tills solen går ned, alltid på samma ställe och fullkomligt stilla, med undantag af att han en och annan gång gör ett litet hopp, hvilket ser

x) Ränn påt, du tropikens Wy Bromander!^{xxiii}

obeskrifligt näpet ut men visst har en mycket prosaisk förklaringsgrund. Det måtte vara en inbiten för detta ungt karl som gått i fällan på gamla dar och nu söker upp sitt kära, forna stamlokus der han sitter kvar så länge han anständigtvis kan för att slippa från barnskrik och gnat, samt i ro få filosofera öfver sin egen dumhet – han är att ha emedan han sitter just der, hvarifrån elefanterna böra komma, så att han tjänstgör som skildtvakt^{xxiv} för mig.

Ej långt från honom rör det sig i bushen, och en välfödd antelop, stor som en bra kalf, kommer ned för att dricka, men då jag, för att bättre kunna se honom, ändrar ställning, vidgar han näsborrarna, spetsar öronen och försvinner som en väl sparkad fotboll i skogen.

Tätt intill mig kommer en liten vacker andhona sakta framglidande på vattnet – då hon kommit några meter från stranden uppger hon ett litet näpet skrik ungefär som då en stockholmsfröken på sommarnöje, med stöd af alpenstock^{xxv} och en manlig arm hoppa ned från en åtta tum hög sten – och flaxar skyndsamt mot en öppning i snåret.

Denna manöver upprepas ett par gånger utan någon rimlig förklaringsgrund, tills jag på andra sidan bassinen får se en annan liten and, nätt, sirlig och grann som en sjökadett, hvilken efter en stunds synbar tvekan – han är hare den stackarn – styr kurs på snåret och försvinner deri – men nu blir det sjölif derinne och efter ett par sekunder kommer kadettspolingen ut, med fart och form af en utspottad tuggbuss och i snåröppningen synes en annan flottist ännu grannare och bred i ryggen som en kommandörkapten. Sedan första hettan lagt sig lyckas denne dock taga saken lugnt – han bligar ett ögonblick hotfullt x) och småsvärjande på den olycklige grönskållingen^{xxvi}, som på säkert afstånd håller på att reda ut hals, vingar och ben hvilka vid expektoreringen^{xxvii} blifvit betänkligt hoptrasslade, nafsar i sig en tanklös grodunge och vända åter till sin grogg, i förbifarten gifvande sin slampiga fru ett bra nyp.

Nu förändras belysningen, det är ej skymning utan förefaller det som om allting gulnade – förgylldes om man vill vara fin – vackert! – solen håller på att gå ned – min lilla hvita skildtvakt utstöter ett klagande skri och sväfvar tyst upp för ravinen och högt uppe i luften skynda

x) Snälla Faust! Hur ser en hotfullt blickande anka ut?

härar af gamar och korpar x) med tunga susande vingslag mot sina hem, och det är bäst att de skynda sig, ty på otroligt kort tid sker öfvergången från strålände dag till kolsvart natt, så svart som endast tropiknatten kan vara – nere vid floden blir det tyst och nu får man bereda sig att sitta stilla och fången en bra stund, ty att ta sig fram i skogsdungen i en dylik bekvälling är kaf omöjligt, tills månen, som förefaller att lysa starkare här än i nordén, går upp och försilfrar allt – slingerväxterna och deras skarpa slagskuggor likna nu jätteormar mer än någonsin, öfver bushen hvilar en tät låg dimma, bränningarna lysa som silfver, och mot den svarta urskogen lysa ”bälgvantarne”^{xxviii} som långsamt dala ned, som hvita stjernor

Med månens uppgång börjar åter djurlifvet att så småningom låta höra af sig men ljuden äro mera dämpade som om vederbörande vore ute på rackartyg, hvilket de nog också äro, ty sedan den respektabla djurverlden gått hem får att nussa komma dess ” dangerous classes i farten. – Djupt inne skogen höres

x) betviflas – tror herrn inte att det var tukaner? 3)^{xxix}

ett svagt morrande – eller kanske spinnande – Vet ej om det härleder sig från leoparden men antar att så är fallet emedan jaguarerna, som ju äro kusiner till leoparderna, fast större, starkare och farligare 2)^{xxx} i Londons Zoological Gardens x) läto på samma sätt då de voro nöjda med tillvaron. Detta morrande höres från flera skiljda håll och är väl någon sorts signaler emellan patasket, eller är det måhända en hyllning åt någon rövvarhöfdings sköna och smidiga dotter, som bringas henne af beundrande desperados.

På motsatta stranden af det smala utloppet från bassinen höres ett sakta prassel och en i förhållande till sin höjd orimligt smal och lång bushcat – en viverra^{xxxii} – kommer ned till stranden. Han tyckes ej vara törstig utan slår sig ned och gör toalett, - med tungan – alldeles som våra katter – vatten är ej hans svaga sida – bligar en stund på månen, skjuter lättjefullt rygg hvarvid han ser ut som jag föreställer mig att midgårdssormen gjorde, då Thor lyfte på honom^{xxxiii}, och slinker som en ål åter in i bushen

Af en stark mysklukt som sprider sig känner jag att min vän, den lille mysk –

x)Ett herrligt ställe – der skulle jag vilja lefva och hafva min varelse - En så'n asna jag var som ej blif vaktare der.

herrn, hvarom jag förut skrivit är ute på vift – och inom kort kommer han tassande ned till stranden för att dricka mærg i benen till nattens äfventyr. Liksom viverran tycks äfven han lida af vattuskräck då det gäller ablutioner^{xxxiii} - en svaghet som torde vara gemensam för flertalet myskdoftande individer, ty då han blir våt om ena tassens skakar och slänger han på den som man förr i världen gjorde i skolan då man undantagsvis kunde svara på en fråga.

Ett doft^{xxxiv} brakande höres uppifrån ravinen och som ett par oformliga erratiska x) klippblock^{xxxv} drumla två stora elefanter ned i vattnet som der är ganska djupt. – De stora luffarne, förmodligen hane och hona, kulta om med hvarandra som hundvalpar af Brobdingnagras^{xxxvi} spruta vatten, trumpeta och lefva röfvare så att stora svallvågor slå mot stranden der jag sitter – Det vore onödig grymhet att i månskens belysning skjuta på så långt håll – det skulle förresten skrämman bort dem för alltid – och att nalkas dem i den mörka bushen är omöjligt – dertill alltför riskabelt – De få derforre hålla på med sin lek – eller flirt, hvad

---

x)"Erotiska " sa Bina på Tärnö – gusigne'na^{xxxvii}

det nu är, hvilket de också göra af hjertans lust, tills de, synbarligen upppfriskade, åter lunka uppför ravinen, i bästa sämja 5)^{xxxviii}. Nu är det tid att gå hem för att få lite sömn. Ett kort svagt skrik höres en liten bit ifrån mig – myskherrn har gjort en fångst och i en handvändning och troligen nästan smärtfritt 4)^{xxxix} släckt ut ett litet lif, fått sig en god souper och mår förträffligt – Försiktigt klifvande öfver lianernas skuggor och drumlande på näsan öfver dem sjelfva, trasslar man sig hem genom skogsdungen, vimmelkantig af all denna, för oss fårskallar outgrundliga röra af lifsglädje och död – Naturen liknar Kulneff^{xl} som:

Kysste och som slog ihjäl
Med samma varma själ

P.S. Han fick opp´et, han, snusmalaren^{xli}, - är således räddad och återskönt till sina makor.

1Dec ±0 Gamla Tärnö^{xlii} brann ner för några dar se´n. Ehuro de nio år jag gick och masade der voro de tråkigaste (ej olyckligaste) jag genomlevvat, känns det dock lite vemodfullt

att det gamla minnesrika åbäket nu ej mer finnes till

Hur elden uppkommit är rent af obegripligt – man antar att den gamla snustorra Vasastocken^{xliii} x) som stod upprest i matsalens kakelugnsvrå antändts på grund af soteld – mycket mystiskt – Det värsta af allt är att fideikommissarien har för afsigt att delvis, och på ett meskvit^{xliv} sätt, återuppbygga huset istället för att låta det förblifva en, om ej vacker, så dock stor och minnesrik ruin – Hoppoms^{xlv} att brist på erforderlig kofva lägger hinder ivägen för denna vandalism

Ludde^{xlvi} ville att jag skulle skriva lite om Tärnö och branden, men sedan jag läst Ruben G´sons^{xlvii} inlaga, miste jag afsmaken

x) Inte tant Rosalie, alias Steno – nog är hon snustorr men säkerligen inte eldfängd – henne får man väl i all barmhertighet antaga att Vår Herre klåpat ihop i en mörk stund utan den historiska (i Crusenstolpisk^{xlviii} bemärkelse) som Gustaf Vasa kråtat^{xlix} till

Som jag lofvat att skicka in min tranteraria^l till Stockholm före jul, får jag väl nu ta ihop med att dra igenom den i sammanhang, hvilket blir ett långt lærred^{li} – därför faderväl tills vidare

16 December + (+ emedan jag idag tänker skicka iväg boka)
– Nu är det gjort (genomläsandet jemte nödtorftig och något fantastisk kommatering) – Det var ett drygt job – jag säger nå´nstans att jag är tjurilsk på humbug och dumhet – finner nu att jag ej heller tyckes vara vidare vänligt stämd emot prester och gvinnor af den hjerteråa strindbergiska typen – detta emedan de draga i smutsen det högsta af allt – den himmelska och den jordiska kärleken

1) Jag har läst nå´nstans att de vilda djurens lif skulle förbittras af en ständig dödsfruktan. Om så är fallet måtte de bära denna med stoiskt lugn, ty inte syns det på dem, tokstollarne – jag tror snarare att, liksom all sport för att verka upplifvande och vara sport, måste vara förenad med någon fara, så förlänar farorna i det vilda lifvet, människornas likaväl som djurens, detsamma just dess rätta piff. Bland civiliserade folk äro ju i allmänhet sjömän, knektar och eligibla ungarlar, glada prissar

Mark Twain beskriver huruledes en stads – och välfödd hund jagar en coyote (prairievarg) då han första gången får se en sådan passagerare på prairien – med lungan en half aln ur halsen och ansträngande sig så att han håller på att tappa både lefver och lungor gnor han efter sitt arma offer, som med långa vinnande steg, lugnt småleende lunkar tätt framför sin förföljare – och så fortgår den vilda jagten mil efter mil tills coyoten tycker att det blir enformigt och med en vänlig afskedsvift med råmpan, försvinner i fjärran på den ändlösa slätten som ett grått streck

Den välfödde hunden jagar sedermera aldrig Coyote

Det är coyoten som, enligt samma gudaingifne lögnare, är så mager att loppo öfverge honom för en välsmord velociped

2) Leoparderna äro fega stackare, i motsats till pantrarne och ej farliga för människor såvida de ej såras – fullt säkra äro de dock ej, hvarföre vi, då vi någon gång om qvällarne i beckmörkret måste besöka en bakom hönshuset belägen kiosk, alltid medförde lykta och laddad mauser och det var rätt stämningsfullt att sitta der i ensamheten under de stora plantanbladen som lyste erggröna i lyktskenet, - med geväret på helspänn, lyssnande till leopardernas tassande.

3) Tukanerna^{lii}, stora foglar med enorma pappers tunna näbbar försöka sig på att härma andra foglar. En liten busklus – vet ej hvad det är för en – qvittrar fram skalan nedåt – e. h. a. g. f. e. d (ej e) – näpet, fint och rent – Då tukanen en stund lyssnat till denna ljuvveliga låt drar han till med oouuuää hvilket låter som då en lat bonddräng gäspar

4) Dödsfruktan tyckes förtaga känslan af smärta.

Livingstone fick sin arm söndertuggad af ett lejon och en berömd Fransk panterjägare sitt ansigte helt och hållet krossadt af en panter och båda säga att de ej kände någon smärta – sjelf har jag en gång talat med en drunknad skärgårdsflicka – det tog ett par timmars arbete att få lif i ´na x) och hon sade att hon hvarken kände köld eller smärta innan hon förlorade medvetandet – var bara dödligt rädd.

5) Elefanterna anlägga vid serdeles tryckande värme en ”mudbonnet” – en pannkaka af dy – på skulden, för att hålla hjernan sval och tankarne klara – De måtte se läskande ut då

Elefanten är alldeles ej moraliskt förderfvad fast det roar honom att vara ute om nätterna och sudda och derigenom kommer i dåligt sällskap – han är väl närmast en djurvärldens ”Pere Prodigue”^{liii} hvars goda

x) missförstå mig ej i jösse namn – Det var räddarna, ej jag som fick lif i ´na

Edvard Faustmans dagbok nr XX 1913

och solida egenskaper göra att man förlåter honom hans
många dumma streck, hufvudsakligen bestående i grof
åverkan å växande gröda

Fotnoter.

-
- ⁱ Sid 1. "stympare": här: (SAOB) "oskicklig", "klåpare".
- ⁱⁱ Sid 1. "Yuye fansgubben" Men vad/vem ÄR denne Yuye som dyker upp om och om igen? undrade jag - och internet gav mig inga svar. Längre fram, på sid 6 längst ner förklarar äntligen Edvard tydligt: "Yuye och de andra onda andarne..." Då så.
- ⁱⁱⁱ Sid 3. "Fjäriln vingad syns på Haga": Carl Michael Bellman, 64:e sången i "Fredmans sånger" 1791. I sångens första vers nämns sefyren, ibland stavat zephyren (se nästa fotnot):
*"Fjäriln vingad syns på Haga,
Mellan dimmors frost och dun,
Sig sitt gröna skjul tillaga,
Och i blomman, sin paulun;
Minsta kräk i kärr och syra,
Nyss af Solens värma väckt,
Til en ny högtidlig yra
Eldas vid Zephyrens flägt."*
Ett litet musikaliskt mellanspel, förstås: pianisten Håkan Edlund spelar "Fjäriln vingad" fint!
<https://www.youtube.com/watch?v=Xe8cq6hcxJw>
- ^{iv} Sid. 3: "sefyrens kyss": "sefyr" (litterärt) mild västanvind – från grekisk mytologi *Zefyros*: (citat från Nationalencyklopedin)

"Zefyros [ze'f-] (grek. Ze'phyros), de antika grekernas namn på västanvinden, son till titanen Astraios och gudinnan Eos. Ursprungligen ansågs Zefyros, liksom de andra vindarna, ha hästgestalt; i "Iliaden" är han far till Akilles vindsnabba och talande hästar. Somliga poeter associerade den regnförande vinden med regnbågen och gjorde Zefyros till make åt Iris. I Italien är västanvinden vanligen mild och förebådar våren, och för romarna kom Zefyros latinska motsvarighet Favo'nus därför att symbolisera en mild, varm bris, så vanligen även hos senare poeter som Chaucer, Bellman m.fl."

bild: http://mixalis.gr/images/layout/winds_07.jpg

- ^v Sid 3. "rödsot": dysenteri
- ^{vi} Sid 3. "kornblixtnes": "kornblix" en blix som sker på så långt avstånd att man inte hör bullret. (oftast senare på året då det är mörkare) Wikipedia berättar att det sägs att namnet kommer från att man i folktron trott att kornblixen får säden (kornet) att mogna. Kanske det!
- ^{vii} Sid 3. "Timbern": ett skepp byggt av trä. Från engelska "timber" trä, virke.
- ^{viii} Sid 4 "de enda språk de förstår": se fotnot 7, sid 3 ang. "timbern"

Edvard Faustmans dagbok nr XX 1913

^{ix} Sid 5. "Preserved Scandinavian Butter, choicest quality":
"konserverat skandinaviskt smör, högsta kvalitet"

^x Sid 5 "föret": av substantivet "före" SAOB: "att komma fram med hänsyn till vägbanans beskaffenhet" (tydligen blir det kletigt där portgången...) Numera använder vi väl ordet mest när det som ligger i vägen är snö.

^{xi} Sid 6. "extimera": även "estimera": SAOB (ålderdomligt) "sätta högt pris på, skatta högt, hysa aktning för, värdera, högakta"

^{xii} Sid 6. "eja": SAOB: (ålderdomligt) "uttr. för längtan, önskan", styr konjunktiv. Jfr "Ack!"

^{xiii} Sid 8. "engelskt elefantgevär": mer information till den vapenintresserade: http://en.wikipedia.org/wiki/Elephant_gun

^{xiv} Sid 8. "injockan"? Nej. Injockor? Hmmm. injockori? Tror det är ett "Edvardord", där han ska vara skojig, men sorgligt nog fattar vi inte poängen.

^{xv} Sid 8. "mugga": SAOB (jämför engelska "mug") dialektalt, starkt vardagligt: "mun, käft. Trut" och: "tugga långsamt och smått (gamla tandlösa människor), mumsa"

^{xvi} Sid 9. "bassin" franska, motsvarar svenskans "bassäng" (jfr engelska "basin")

^{xvii} Sid 9. "enderonterna"? ett slags träd, ek tydligen, men? Inga spår.

^{xviii} Sid 9. "Både stora och lilla Kamerun äro utslocknade vulkaner": Det är ett berg: Mount Cameroon; "stora Kamerun" är dess ena topp Fako eller Mongo ma Ndemi ("Det väldiga/storartade berget") och "lilla Kamerun" är den andra toppen, Etide. Mount Cameroon är inte utslocknad, utan i högsta grad aktiv, den mest aktiva vulkan i västafrika. Senaste utbrott år 2000.
http://en.wikipedia.org/wiki/Mount_Cameroon

^{xix} Sid 10. "kakolorum", ska väl vara "kakalorum": SAOB "buller, larm, oväsen, støj"; att liknas vid kacklande.

^{xx} Sid 10. "klackjern": SAOB "(hästskoformigt) järnbeslag under klack på skodon till skydd mot nötning"

^{xxi} Sid 10. Igen det trevliga ordet "kolifej" se Dagbok XIX sid 24 fotnot 61: (SAOB) "glad tillställning" och påtvin är förstås portvin, som ju är trevligt att ha på varje kolifej.

^{xxii} Sid 11. Edwards fotnot 1) förklaras på sidan 20.

Edvard Faustmans dagbok nr XX 1913

xxiii Sid 11. Wy Bromander: Anders Petter Wy Bromander (1811 – 1886) Svenska pedagog som hade sitt livs mission att resa runt (så småningom till en stor del av världen) och undervisa ungdomen i bokföring. Han blev en kändis, en udda och färgstark person som det ofta skämtades om – var bl a känd som en "smörgåsbordet dämon", med en enorm aptit. (Källarmästaren på Wasakällaren " vid Riddarhustorget i Stockholm sägs ha haft följande prislista anslagen: "Smörgåsbord med snaps – 25 öre, För Wy Bromander – 1 riksdaler) Utförlig uppsats (som är min källa) om honom klickas fram en bit ner till höger i denna notis från Stockholmskällan (plus en fin bild på "den matglade): Hedin, Örjan "Bokhållare med dubbelt rykte – om Anders Peter Wy Bromanders stora pedagogiska projekt"
<http://www.stockholmskallan.se/Soksida/Post/?nid=18998>

xxiv Sid 12. "skildtvakt": SAOB: "skiltvakt" - ord med rötter i femtonhundratalet, "en med sköld utrustad vakt" senare en soldat som står på sin vaktpost (särskilt med stram hållning och grann utstyrsel)

xxv Sid 12. "alpenstock": ursprungligen en lång trästav med järnspets, använt av resande och boende i alperna på snö och is sedan medeltiden. (kallat på franska "baton")

xxvi Sid 13. "grönskålling": en oerfaren ung person (=grön), möjligen från norska/danska ordet "grønnskolling" alt. "grønnskolding", (jfr engelska "greenhorn" och tyskans "grünschnabel")

xxvii Sid 13. "expektoreringen": av "expektorera" SAOB: "lätta sitt hjärta gm att fritt o. oförbehållsamt uttala sig (i en sak); giva (ett oförblommerat) uttryck åt den harm, avsky, bitterhet o.d. man känner (över ngt); utgjuta sig (över ngt)

xxviii Sid 14 "bälgvantarne" refererar till en liknelse Edvard använder på sid 10: "kunna tro sej bevittna ett oväntadt snöfall hemma på hösten, då snön faller i flockar, "stora som bälgvantar" som smålänningarne säga"

xxix Sid 14. Edwards fotnot 3) förklaras på sidan 21.

xxx Sid 15. Edwards fotnot 2) förklaras på sidan 20.

xxxi Sid 15. "viverra": sv. "viverrid", rovdjursfamilj, i Afrika är det vanligaste rovdjuret i familjen släktet "sibetkatten" (eng. African civet) <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:AfricanCivet.jpg>

xxxii Sid 15. " att midgårdssormen gjorde, då Thor lyfte på honom" Midgårdssormen, jätteormen Jörmungandr i den nordiska mytologin, var Thors stora fiende och så småningom hans baneman. I ett möte fienderna emellan, uppenbarade sig ormen av någon anledning (magi!) som en enorm katt, och Thor utmanades av Jättekungen Útgarda-Loki att bevisa sin styrka genom att lyfta den. (han kunde inte lyfta helt detta enorma odjur, men lyckades i alla fall få den att släppa marken ett ögonblick med en av sina jättetassar, ett dåd som

Útgarða-Loki ansåg vara imponerande.)

<http://en.wikipedia.org/wiki/J%C3%B6rmungandr>

^{xxxiii} Sid 16. "ablutioner": ålder., def. från Wikipedia: Ablution (av latin *ablurere*, avtvätta), tvagning. Hos romarna: tvagning före offringen. I västkyrkor: kalkens sköljning med vin och vatten efter nattvarden. (Vid samma tillfälle tvår prästen sina fingrar med vin och vatten, vilket kallas purifikation.)

^{xxxiv} Sid 16. "doft": här i betydelsen dovt (ljud, inte lukt)

^{xxxv} Sid 16. "erratiska klippblock" (geologisk term): (citad från National Geographic): *"Istidens glaciärer tappade stora klippblock på de märkligaste ställen. Flyttblocken ger horisonten en säregen kontur, eftersom de ofta ligger omotiverat i landskapet, som om de trillat ur fickan på en jätte på promenad.*

*Flyttblock kallas även **erratiska block** av det latinska *errare*, som betyder att vara på avvägar. Det verkar rimligt, eftersom isen har fört dem med sig från deras ursprungliga placeringar och lämnat dem någon helt annanstans, där de nu ligger tungt och orubbligt i landskapet."*

Nu har det ju inte förekommit inlandsis i Afrika, utan Edvard använder väl ordet i betydelsen "stora block på konstiga ställen"

^{xxxvi} Sid 16. "Brobdingnagras": "Brobdingnag" är ett av de fiktiva länderna i Jonathan Swifts "Gullivers Resor" (utgiven 1726). Landet bebos av jättar: människorna är långa som kyrktorn, och allt övrigt i naturen, som djuren, floder, hagel etc är också jättestora. (andra länder i boken är bl. a. hästriket "Houyhnhnm", "Lilliput", – den berömda ön med invånare som är pyttesmå - "Laputa", - den

flygande ön - "Luggnagg", - där människorna är odödliga men åldras i det oändliga vilket inte är någon bra idé...)

http://en.wikipedia.org/wiki/Gulliver%27s_Travels

En liten filmpaus! Den första animerade filminspelningen av "Gulliver" (om Lilliput förstås), Max Fleischers film från 1939: finns på Youtube <https://www.youtube.com/watch?v=IQbWf3upmi0>

^{xxxvii} Sid 16. "gusigne'na": gud välsigne henne

^{xxxviii} Sid 17. Edwards fotnot 5) förklaras på sidan 22.

^{xxxix} Sid 17. Edwards fotnot 4) förklaras på sidan 22.

^{xl} Sid 17. "Kulneff": En historisk person som förekommer i Runebergs "Fänrik Ståls Sägner" (utgiven i två delar 1848 och 1860) - den ryske generalmajoren Jakov Petrovitj Kulnev (1764 – 1812).

Ur Wikipedia: "respekterad för sin skicklighet och omtyckt även bland sina fiender för sitt goda humör och uppförande. "Dock hade Finlands hela här; ej kunnat visa en soldat; som ej höll gamle Kulneff kär". Han drack mycket sprit, "det var hans hjärtas skuld" och "han kysste och han slog ihjäl med samma varma själ". Här är dikten "Kulneff"

<http://runeberg.org/fstal/1n.html>

^{xli} Sid 17. "Han fick opp'et, han, snusmalaren": Det var skönt att höra! se sidan 5, om snusmakaren och hans "shitsoup".

Edvard Faustmans dagbok nr XX 1913

xlii Sid 17. "Gamla Tärnö": Wikipedia har en kortfattad artikel: "*Tärnö är en egendom i före detta Husby-Oppunda socken, 10 km nordväst om Nyköping i Södermanland. 1626-1640 uppfördes på egendomen ett slott i sten, vilket brann ned i november 1913. Gården dateras till 1303. I början av 1400-talet blev Tärnö ett säteri. Då ägdes Tärnö av Erik Karlsson (Örnfot) som var skattmästare hos kung Magnus Eriksson. Tärnö tillhörde sedan under en tid Braheättens. Gustav Vasas syster Margareta Eriksdotter (Vasa) och hennes man Joakim Brahe ägde Tärnö Slott på 1500-talet och Gustav Vasa gömde sig på Tärnö under Stockholms blodbad 1520 och räddade på så vis sitt liv. Däremot lät sig Joakim Brahe bli lurad till Stockholm av Kristian II och var en av dem som blev avrättade. Idag är Tärnö ett jordbruk. På gården finns bland annat ett modernt målteri samt ett bränneri där man bränner vodka och aquavit under varumärket "Nils Oscar".*"

xliii Sid 18. "Vasastocken": 1914 utgavs en bok av Sune Ambrosiani: "Tärnö slott in memoriam: jämte en undersökning om "Gustaf Vasas stock" <http://libris.kb.se/bib/1630858>
I en minnesruna om det nedbrända slottet (i de 2 länkarna nedan) ur "Hvar 8 dag" från 7/12 1913 finns foton på båda slottet och stocken.
Del 1 <http://runeberg.org/hvar8dag/15/0172.html> (sid 152)

"TÄRNÖ SLOTT
Tärnö gamla historiska slott i Södermanland härjades den 24 nov af en häftig eldsvada, hvilken af den statliga byggnaden kvarlämnade endast yttermurarne och enstaka partier af den med stenhvalf försedda botten-vaningen Slottet hade sedan fyra ar stått obebodt men några af dess rum togos den 10 nov i bruk for en husforhorsforattmng och det antages att vid uppeldningen gnistor trängt ut genom någon bristfällig rökgång och nu efter att hafva legat och pyrt, vållat branden Vid eldsvådan gingo en mängd värdefulla taflor förlorade, däribland ett par märkliga målningar, Per Horbergs "Gustaf Vasa i Tärnö kallare" hvilken upptog hela vaggan i matsalen samt "Gustaf III i kretsen af sin familj" äfvensom portratt af Gustaf Vasa, Johan III, Karl XI, Fredrik I, Ulrika Eleonora m fl Slottets dyrbara bibliotek blef jamval förstördt Bland de historiska minnen som gingo förlorade var äfven den s k Vasastocken en två m lång bjälke, i

hvilken enligt traditionen Gustaf Erikson Vasa, da han vid tiden for Stockholms blodbad höll sig dold i Tärnö kallare, skall hafva gjort en del inskränningar (Forts ä sid 156)"

Del 2 <http://runeberg.org/hvar8dag/15/0176.html> (sid 156)
"Forts fr sid 152.

Tärnö fideikommiss i Husby-Oppunda och Vrena socknar i Södermanlands lan innehafves af förre öfversten i armén frih. Harald Strömfelt, bosatt i Stockholm. Godsets historia går långt tillbaka i tiden. Ål 1433 ägdes det af Knut Karlsson (Ornfot) och 1442 af Magnus Laurensso, stamfader for den svenska slakten Brahe, öfvergick därefter till hans son Peder Magnusson och sonson Joachim Brahe, Gustaf Vasas svåger Egendomen fortfor sedan under en lång följd af år att gå i arf, merendels från mor till dotter, inom slakterna Sparre, Lewenhaupt, Horn, Rosenacker, Örnfelt och Meijerhielm, tills det i midten af 1700-talet såldes till en Mannerheim och 1795 till landshöfdingen greve Fr. Strömfelt, som gjorde godset till fideikommiss for sin andre son, sedermera generalmajoren friherre C. M. Strömfelt, fader till den nuvarande fideikommissarien.

Den nu brunna slottsbyggnaden, af sten i tre våningar, uppfördes under förre hälften af 1600-talet af Ebba Grip och hennes make Svante Gustafsson Banér. Af det ursprungliga Tärnö slott, en liten kvadratformig byggnad, återstå numera endast några obetydliga lämningar."

xliv Sid 18. "meskvit"?

xlv Sid 18 "Hoppoms": ålderdomligt - slarvig vardagssv., skämtsamt, (SAOB har inte med den alls) "Låt oss hoppas"

xlvi Sid 18. "Ludde": Kan gissningsvis vara Ludvig Nordström, som Edvard nämnt tidigare.

Edvard Faustmans dagbok nr XX 1913

^{xlvii} Sid 18. "Ruben G'son": se Dagbok VIII sid. 34 fotnot 64: "Ruben Gson Berg" (1876 -1948) svensk litteraturhistoriker och språkforskare. (och läste, som den fjärde i ordningen, "Nyårsklockorna" på Skansen 1899!)

http://sv.wikipedia.org/wiki/Ruben_G:son_Berg

^{xlviii} Sid 18. "den historiska "i Crusenstolpisk bemärkelse": syftar på Magnus Jacob Crusenstolpe (1795 – 1865) svensk författare, publicist och riksdagsman. Han var från början konservativ aristokrat, men flipp-floppade ett antal gånger (bl a. samarbetade han ett par år väldigt nära med den liberala oppositionen och Lars Johan Hierta innan han blev en kunglig gunstling igen). Han blev dömd för majestätsbrott 1838 när han kritiserat kungen och hamnade i tre år på Vaxholms fästning. Reaktionen på hans dom blev våldsam i Stockholm – en stor folkmassa hyllade honom som en folkhjälte och allvarliga kravaller utbröt, med flera dödsfall som följd.

http://sv.wikipedia.org/wiki/Magnus_Jacob_Crusenstolpe

Edwards kommentar förklaras av att Crusenstolpe skrev historiska romaner, bland andra den sex band långa "*Morianen eller Holstein-Gottorpska huset i Sverige*" (färdigutgiven 1844), där han utgick ifrån historiska anekdoter men fabulerade vilt, fast han ständigt hävdade att romanerna i det mesta var historiskt korrekta. Detta gav upphov till uttrycket "*Historiskt, sa Crusenstolpe*".

Alltid roligt med en "elaka recensioner-paus"! Här två stycken välformulerade sådana om den "inte-så-noga med den historiska sanningen" Crusenstolpe:

Den första är ur Sturzen-Becker, O P "Grupper och personnager från igår" utgiven 1861 <http://runeberg.org/sturzgru/0137.html>

Den andra är ur Carl Grimberg: "Svenska folkets underbara öden/volym VIII (hela verket utgiven mellan 1913 – 1939):

<http://runeberg.org/sfubon/8/0213.html>

^{xlix} Sid 18. "kråta": (SAOB) "tälja", "(skriva ngt) slarvigt, oskickligt, med möda, klottra, plita"

^l Sid 19. "tranteraria": spekulerar här: Jag TROR av sammanhanget att detta ska betyda "ett långt klagomål/klagoskrift ("tranter – aria" s.a.s) han har använt ordet tidigare i Dagbok X. Men hittar ingen grundbetydelse på något ord med stammen "trant-"

^{li} Sid 19. "lærred": svenska: "kanvas, segelduk, ålderd.: slaglärt", ett kraftigt, tåligt, stadigt tyg/väv. Används för att t.ex. göra segel, tält, ryggsäckar, markiser mm och har i århundraden använts av konstnärer som taveldukar. "Kanvasen sträcks över en träram och ytan behandlas sedan för att bli slät. Med lämpligt preparerad yta spänns duken och blir lagom sugande, så att målningen får ett bra fäste. När man talar om en "duk" i konstsammanhang är det kanvas som avses." Citatet är från Wikipedia.

^{lii} Sid 21. "tukaner": Det råder delade meningar på Nätet om det överhuvudtaget finns tukaner i Afrika (eller bara i Sydamerika) – men en fin bild på en [förhoppningsvis](http://www.icsd.k12.ny.us/enfield/library/toucan.jpg) afrikansk tukan hittade jag. <http://www.icsd.k12.ny.us/enfield/library/toucan.jpg>

^{liii} Sid 22. "Pére prodigue" ät ett franskt uttryck baserat på liknelsen om "den förlorande sonen" (jfr franska "enfant prodigue" eller eng.

Edvard Faustmans dagbok nr XX 1913

"the prodigal son"). Jag tror Edvard anspelar på huvudpersonen i ett teaterstycke med det namnet, en komedi från 1859 av Alexandre Dumas d.y. (1824 -1895 romanförfattare och dramatiker) Här recenseras en föreställning i New York Times från 29/1 1893:

<http://query.nytimes.com/mem/archive-free/pdf?res=F10D14FC3C5515738DDDA00A94D9405B8385F0D3>

Musikaliskt mellanspel! Det finns också en vacker chanson av George Chelon med samma namn från 1965, men den har ju aldrig Edvard hört förstås. http://www.dailymotion.com/video/xcrpn_georges-chelon-pere-prodigue_news